

Norsk Lovtidende.

Utgitt efter offentlig foranstaltning

ifølge lov av 1 april 1876.

Nr. 33

Utgitt 21 august.

1909

Lov

om adgang til oppløsning av egteskap.

20 aug.
Nr. 1.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

At Os er blitt forelagt det nu forsamlede, ordentlige Stortings beslutning av 17 august 1909, saalydende:

§ 1. Når begge egtefæller er enige om at høve det egteskabelige samliv, blir bevilling hertil paa begjæring at meddele dem av overøvrigheten. Forinden bevilling meddeles, skal forlikskommissionen eller, hvis begge egtefæller derom er enige, vedkommende menighets prest eller forstander ha forsøkt mægling mellom dem under deres personlige fremm te. Har egtefællerne forskjellig bop el, kan mæglingen foregaa særskilt for hver av dem. For egtefælle, som ikke har bop el her i riket, er mægling ikke nødvendig.

§ 2. Kongen kan efter begjæring av en av egtefællerne meddele bevilling til ophevelse av det egteskabelige samliv, naar den anden egtefælle vedvarende eller gjentagende forsømmer sin underholdningspligt eller i vrig gjør sig skyldig i grov eller vedvarende krænkelse av de i egteskapet begrundede pligter eller er henfalden til misbruk av alkohol eller andre beruelsesmidler eller fører et forargelig liv eller gjentagende er dømt til straf, som har medført tap av statsborgerlige rettigheter, samt naar der mellom egtefællerne er opstaaet saadan uenighet eller uoverensstemmelse, at det — henset saavel til egtefællen som i tilfælde til barnene — ikke billigvis b r forlanges, at samlivet skal fortsættes.

§ 3. Et egteskap blir efter begjæring av den ene egtefælle at opl se, naar den anden egtefælle ved egteskapets indg aelse uten den førstes vidende enten

- 20 aug. a) led av en legemlig mangel, som gjorde ham eller hende
 Nr. 1. uskikket til egteskap, eller
 b) led av epilepsi eller spedalskhet eller av venerisk sygdom
 i smitsom form, eller
 c) led eller hadde lidt av sindssygd, eller
 d) var besvangret av en anden end egtefællen.

Begjæringen maa fremsættes inden 6 maaneder, efterat egtefællen er blit vidende om forholdet, og i ethvert fald senest inden 5 aar efter egteskapets indgaaelse. Opløsning paa grund av de under a og b nævnte forhold kan derhos ikke forlanges, efterat mangelen er hævet eller sygdommen maa ansees helbredet.

§ 4. Et egteskap blir efter begjæring av den ene egtefælle at opløse, naar den anden egtefælle under egteskapet har gjort sig skyldig enten

- a) i nogen saadan forbrydelse, som i den almindelige borgerlige straffelovs §§ 155, 1ste led, 191—199, 202—209, 213 og 220 omhandlede, eller
 b) i nogen forbrydelse, som i straffelovens §§ 216, 217 og 223—225 omhandlet, forsaavidt den er forøvet i utugtig øiemed, eller
 c) i legemsbeskadigelse (straffelovens § 229) mot egtefællen eller i nogen anden forsætlig forbrydelse, ved hvilken egtefællen tilføies skade paa legeme eller helbred, eller
 d) i mishandling av barnene eller overfor disse i saadant forhold som i straffelovens § 380 omhandlet.

Dog kan egteskapet ikke forlanges opløst av egtefælle, som frivillig har medvirket til den strafbare handling, eller som har samtykket i den.

Begjæringen maa fremsættes inden 6 maaneder, efterat egtefællen er blit vidende om den strafbare handling, og senest inden 5 aar efter dennes forøvelse. Leder handlingen til straffældelse, kan dog begjæring ogsaa fremsættes senere, naar det sker inden 3 maaneder, efterat egtefællen er blit vidende om domfældelsen, og inden 1 aar, efterat dommen er avsagt.

§ 5. Et egteskap blir efter begjæring av den ene egtefælle at opløse, naar den anden egtefælle er dømt til frihetsstraf i 3 aar eller derover eller efter straffelovens § 65 eller gjen-tagende er dømt efter nogen av §§ 4, 5, 18 og 19 i lov om løsgjænger, betleri og drukkenskap av 31 mai 1900, forsaavidt dommene indeholder bemyndigelse til anbringelse i tvangsarbeids-hus eller kuranstalt. Dog kan egteskapet ikke forlanges opløst av egtefælle, som frivillig har medvirket til den strafbare handling, eller som har samtykket i den.

Begjæringen maa fremsættes inden 1 aar, efterat egtefællen er blit vidende om domfældelsen, og senest inden 3 aar, efterat dommen er avsagt.

§ 6. Et egteskap blir efter begjæring av den ene ektefælle at oppløse, naar den anden ektefælle i 2 aar mot den førstes vilje rettsstridig har unddraget sig samlivet, og dette ikke senere er gjenoptat. 20 aug. Nr. 1.

§ 7. Et egteskap blir efter begjæring av den ene ektefælle at oppløse, naar den anden ektefælle ifølge samstemmig erklæring av 2 sakkyndige lider av sindssygdhet, som har varet i minst 3 aar, uten at der er nogen rimelig utsigt til heldelse.

Som sakkyndige blir at anvende læger, som er beskikket til at tjenestgjøre som retsmedisinske sakkyndige i psykiatriske spørsmål.

§ 8. Et egteskap blir efter begjæring av en av ektefællene at oppløse, naar de har levet adskilt i minst 2 aar efter bevilling meddelt av overværdigheten eller av Kongen, uten at det egteskabelige samliv senere er gjenoptat. Dog blir egteskapet at oppløse efter 1 aars saadan adskillelse, saafremt det begjæres av begge ektefæller.

Et egteskap kan efter begjæring av en av ektefællene oppløses, naar de uten saadan bevilling som ovenfor nævnt har levet adskilt i minst 3 aar og ikke senere har gjenoptat det egteskabelige samliv.

§ 9. Oppløsning av egteskap i henhold til §§ 7 og 8 sker ved bevilling av Kongen. Iøvrig blir en ektefælles krav paa oppløsning av egteskap i henhold til denne lovs bestemmelser at gjøre gjældende gjennom søksmaal, anlagt mot den anden ektefælle.

Om adgangen til at gjøre krav paa oppløsning av egteskap gjældende under straffesak vedblir reglernes i straffeprosesloven av 1 juli 1887 at gjælde.

§ 10. Borgerlig sak angaaende oppløsning av egteskap i henhold til foranstaaende bestemmelser kan, hvis saksøkte ikke har verneting her i riket, anlægges ved hans sidste verneting her eller ved saksøkerens verneting.

§ 11. I borgerlig sak angaaende oppløsning av egteskap anstiller retten forliksmægling. Retten har paa embeds vegne at dra omsorg for sakens fuldstændige opplysning og kan i dette øiemed stille spørsmål til parterne og indhente andet bevis. Retten er ikke bundet av parternes paastande eller erkjendelser. Retten blir at holde for lukkede dører.

Begge ektefæller pligter at møte ved sakens irettesførelse og senere, naar det av retten findes fornødent, hvis de bor indenfor tingkretsen. Bor de utenfor tingkretsen, kan de indkaldes til avhørelse ved retten paa det sted, hvor de bor eller oppholder sig.

Hvis saksøkte ikke møter, og der er grund til at anta, at

20 aug. han enten ikke betimelig har erholdt kundskap om stevnemaalet Nr. 1. eller ved lovlig forfald er hindret i selv at møte, har retten, saafremt saken ikke av nævnte grund utsættes, at beskikke en procesfuldmægtig for saksøkte. Utsættelse bør ske, hvis det antages, at mangelen vil kunne avhjælpes eller hindringen bortfalde i løpet av en kortere tid.

§ 12. Virkningene av dom, hvorved et egteskap oppløses, indtræder, naar dommen er blit endelig. Opreisningsbevilling maa ikke meddeles til paa-anke av saadan dom.

Naar et egteskap oppløses ved dom eller bevilling, maa hustruen ikke indgaa nyt egteskap, før der er forløpet 10 maa-neder, i hvilke hun har levet helt adskilt fra manden. Bestem-melse om den tid, som ifølge denne forskrift maa hengaa, før hustruen kan indgaa nyt egteskap, blir i tilfælde at indta i dommen eller bevillingen.

§ 13. Ved egteskapets opløsning saavel som ved ophævel-sen av det egteskabelige samliv gjennom bevilling ophører det formuesfællesskap, som maatte bestaa mellem egtefællerne.

Den fælles formue blir som regel at dele likelig mellem dem. Dog kan i de tilfælde, som omhandles i § 3, den egte-fælle, efter hvis begjæring egteskapet oppløses, forlange, at den fælles formue deles saaledes, at hver av egtefællerne forlods er-holder, hvad han eller hun har indbragt i boet ved egteskapets indgaaelse eller gjennom arve-erhvervelse under dets bestaaen. Er formuen ikke tilstrækkelig hertil, sker der forholdsvis av-kortning for hver av egtefællerne. De i lov om formuesforhol-det mellem egtefæller av 29 juni 1888 §§ 16, 17 og 18 inde-holdte regler kommer i ethvert tilfælde til anvendelse.

En før bevilling til ophævelse av samlivet indgaat over-enskomst om avvikende fordeling av formuen maa for at bli forbindende godkjendes av overøvrigheten.

§ 14. I bevilling til ophævelse av det egteskabelige sam-liv kan det paalægges manden at utrede bidrag til hustruens underhold, saalænge egteskapet bestaar. En før saadan bevilling truffet overenskomst om underholdningsbidrag er kun forbindende for den tid, egteskapet bestaar.

I bevilling til eller dom paa egteskapets opløsning kan det paalægges manden at utrede bidrag til hustruens underhold, saalænge hun ikke indgaar nyt egteskap. Dog blir saadan pligt ikke at paalægge, naar egteskapet oppløses i henhold til § 3 efter mandens begjæring, likesom der, naar opløsningen udeluk-kende eller væsentlig skyldes forgaaelse eller slet forhold fra hustruens side, ikke bør paalægges manden saadan pligt, med-mindre særlige grunde taler derfor.

Underholdningsbidraget fastsættes og inndrives overensstem-mende med de i lovgivningen om underholdningsbidrag til hustru

og egtebarn givne regler. Ved fastsættelsen iagttages, at bidraget avpasses efter mandens økonomiske evne, og at det saavidt mulig sikrer hustruen tilstrækkelig underhold, naar hensyn tages til den indtægt, hun selv har eller maa antages at kunne skaffe sig.

20 aug.

Nr. 1.

I bevilling til ophævelse av det egteskabelige samliv og i bevilling til eller dom paa opløsning av egteskap kan det undtagelsesvis paalægges hustruen at utrede et bidrag til mandens underhold, naar denne er uformuende og paa grund av sygdom eller lignende maa ansees ute av stand til selv at skaffe sig det nødvendige til underhold, mens hustruen gjennom særformue eller paa anden maate er sikret en indtægt, som maa ansees mer end tilstrækkelig til hendes eget underhold. Saadant bidrag blir i intet tilfælde at paalægge, naar egteskapet opløses efter hustruens begjæring i henhold til § 3, eller naar egteskapets opløsning eller samlivets ophævelse skyldes forgaaelse eller slet forhold fra mandens side. Om bidragets fastsættelse og inddrivelse og om bidragspligtens varighet gjælder, hvad ovenfor er bestemt om mandens bidrag til hustruens underhold.

§ 15. Naar det efter lovgivningen om underholdningsbidrag til hustru og egtebarn avgjøres, hos hvem av egtefællerne de fælles barn skal være, efterat det egteskabelige samliv er ophevet eller egteskapet opløst, blir der væsentlig at ta hensyn til barnenes tarv. De bør saaledes, navnlig naar de er smaa, som regel følge moren, dersom hun ikke ansees uskikket til at forestaa deres opdragelse. Ved siden derav tages hensyn til forældrenes ønske. Forinden avgjørelsen træffes, bør der som regel indhentes uttalelse fra vedkommende vergeraad.

Forældrene er forpligtet til at bidra til barnenes underhold og opdragelse i forhold til sin økonomiske evne. Den av forældrene, som ikke opfylder sin forholdsmæssige del av opfostningsbyrden gjennom underhold og opdragelse av barn, som han eller hun har hos sig, kan paalægges at utrede et aarlig underholdningsbidrag til det eller de øvrige barn. Bidraget fastsættes og inddrives overensstemmende med de i nævnte lovgivning fastsatte regler.

En mellem forældrene truffet overenskomst om barnenes fordeling eller om ydelsen av underholdningsbidrag skal ikke være til hinder for, at overøvrigheten træffer avgjørelse angaaende disse forhold, naar det begjæres av nogen av forældrene.

Foranstaaende bestemmelser gjør ingen forandring i de efter fattiglovgivningen gjældende regler om forældres pligt til i trangstilfælde at forsørge sine barn.

§ 16. Om den ene egtefælles adgang til at erholde egteskapet opløst ved dom, naar den anden egtefælle er forsvundet, vedblir de i lov om forsvundne og andre fraværende personer

20 aug. av 12 oktober 1857 indeholdte regler at gjælde. Ved sakens Nr. 1. behandling kommer dog bestemmelserne i nærværende lovs § 11 til anvendelse, forsaavidt dertil er anledning.

§ 17. Denne lov træder i kraft 1 januar næste aar, saaledes at dens regler kommer til anvendelse ved behandlingen og avgjørelsen av de begjæringer om ophævelse av det egteskabelige samliv eller om opløsning av egteskapet, som fremsættes efter dette tidspunkt, uanset om det forhold, der paabe-raabes som grund for ophævelsen eller opløsningen, helt eller delvis ligger forut for lovens ikrafttræden. Dog skal opløsning av egteskap i henhold til § 4 paa grund av en tidligere forøvet strafbar handling alene ske, saafremt handlingen eller domfældelse for denne ogsaa efter den paa forøvelsestiden gjældende ret kunde ha git anledning til egteskapets opløsning. Ved anvendelsen av lovens § 8 blir bevillinger til adskillelse fra bord og seng, som er meddelt av magistraten i Kristiania i henhold til instruktion av 14 september 1798 § 6 bokstav d. at likestille med bevilling meddelt av overøvrigheten.

Med hensyn til de virkninger, som ophævelse av det egteskabelige samliv og opløsning av egteskap medfører for egtefællernes formuesforhold og underholdningspligt og barnenes fordeling og forsørgelse, kommer de i denne lov indeholdte regler til anvendelse, naar ophævelsen eller opløsningen sker efter lovens ikrafttræden.

Adgangen til at indgaa nyt egteskap for personer, hvis tidligere egteskap er opløst ved dom eller bevilling, blir efter nærværende lovs ikrafttræden at bedømme efter dens regler, selv om opløsningen er skedd før dette tidspunkt.

§ 18. Fra denne lovs ikrafttræden ophæves, forsaavidt de endnu er gjældende:

Kristian den 5tes norske lov 3—18—8, 3—18—15 og 3—18—16 nr. 1, 3, 4 og 5.

Forordning av 29 mai 1750 angaaende rettergangen i skilsmisssaker paa grund av desertion.

Kongelig resolution av 22 januar 1796 angaaende skilsmisse efter 3 aars separation.

Instruktion for magistraten i Kristiania av 14 september 1798 § 6 bokstav d.

Forordning av 23 mai 1800 angaaende visse slags bevil-linger II avdeling § 5.

Forordning av 18 oktober 1811 indeholdende nærmere bestemmelser i henseende til egtefolks adskillelse.

Lov av 1 august 1821 angaaende underholdningspenger for barn, som enten er avlet utenfor egteskap, eller hvis forældre er separert.

Lov av 20 juli 1824 angaaende forliksvæsenet, § 35.

Lov av 22 mai 1902 om den almindelige straffelovs ikraft- 20 aug.
træden, § 11 nr. 1. Nr. 1.

Endvidere ophæves enhver anden bestemmelse, som strider
mot denne lov.

Ti har Vi antat og bekræftet, likesom Vi herved antar
og bekrefter denne beslutning som lov under Vor haand og
rikets segl.

Git paa Kristiania Slot den 20 august 1909.

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

Hesselberg.

LOV

om skylddeling m. v.

20 aug.
Nr. 2.

Vi Haakon, Norges Konge, gjør vitterlig:

At Os er blit forelagt det nu forsamlede, ordentlige Stor-
tings beslutning av 17 august 1909, saalydende:

Kapitel 1.

Skylddeling.

§ 1. Skylddeling utføres av 3 mænd, som lensmanden op-
nævner av utvalget for skjønsmænd.

I opnævnelsen anføres eiendommens nøiagtige betegnelse og
skyld efter opgave, som lensmanden indhenter fra sorenskriveren.
Saadan opgave leverer sorenskriveren uten betaling. Har lens-
manden utvilsomt sikre oplysninger om brukets betegnelse og
skyld, kan han undlate at indhente opgaven.

§ 2. Eieren tilsiger mændene. Disse bestemmer, naar
forretningen skal avholdes. Derefter besørger eieren varslet alle
interesserte parter og, om han finder det nødvendig, naboer.
Han kan forlange tilsigelse og varsel besørget av lensmanden.

§ 3. Ved forretningen vælger mændene formand, hvorefter
de i nødvendig utstrækning undersøger og befarer eiendommen
og opgaar de nye delelinjer. Disse maa tydelig betegnes ved
varige merker, saasom indhugne kors i berg eller store stener
eller ved nedsatte merkestener, hvor andre sikre delemarker
ikke haves.

Deling av skylden paa et særskilt matrikulert bruk kan
ikke foregaa, før selve eiendommen er delt. Denne bestemmelse

20 aug. gjælder ikke et bruks anpart i fuldt fællesskap med andre bruk
Nr. 2. (kfr. lov om utskiftning m. v. av 13 mars 1882 § 2 a).

§ 4. Matrikelskylden for hvert ved delingen fremkommet bruk bestemmes under iagttagelse av de regler om eiendommens matrikulering, som indeholdes i lov av 17 august 1818 § 28 (jfr. lov av 6 juni 1863 § 1).

Intet bruk sættes i mindre skyld end 1 øre. Brøkbøre anvendes ikke.

Faar noget bruk bare 1 øre skyld, kan mændene, om de saa finder rettest, bestemme, at der for denne del ikke skal gjøres noget fradrag i hovedbøllets skyld.

§ 5. Mændene skal søke oplyst, om eiendommen før ligger i noget slags fællesskap i indmark eller utmark.

Nyt fællesskap maa ikke stiftes. Dog kan mændene samtykke i, at brukene beholder utmarken helt eller delvis felles, dersom de finder videregaaende deling utjenlig.

Mændene skal paase, at hvert bruk faar en for fredning og benyttelse saa hensigtsmæssig form, som forholdene tillater.

§ 6. Ogsaa tilstrækkelig betegnede stedsevarende bruksrettigheter (servitutter) og herligheter av den slags, som efter loven av 17 august 1818 § 28 er indbefattet under matrikuleringen, kan, hvor den øvrige lovgivning ikke har forbud derimot, ved skylddeling utskilles fra en eiendom som eget bruk og gives særskilt matrikelskyld.

Sæterret i almenning eller statens høifjeldsstrækning maa ikke skyldlægges som eget bruk. Dog kan, naar retten til en bestemt sæter med samtykke av de øvrige berettigede i havnelaget er overgaat fra en eiendom til en anden, vedkommende regjeringsdepartement tillate, at der avholdes skyldsætningsforretning til bestemmelse av den forøkelse eller formindskelse, som for hver enkelt eiendoms vedkommende bør ske i anledning av overgangen.

Hører sæterretten under et andet herred eller sogn end den gaard, den skal tilhøre, kan departementet tillate, at den skyldlægges som særskilt bruk.

§ 7. Naar et bruk skal deles i to eller flere dele efter visse forholdstal, skal mændene efter parternes forlangende være pligtige til at utføre delingen i marken i forbindelse med skylddelingen, men de kan forlange den bistand til opmaaling og linjeopgang m. v., som findes fornøden.

§ 8. Om forretningen opsætter og underskriver mændene et dokument. Mandsopnævnelsen følger som bilag.

I dokumentet anføres forretningens dag, eiendommens navn og eier, gaards- og bruksnummer og skyld. Videre opplyses, om det er godtgjort, at varsel er git til alle interesserte parter og naboer, og om hvem av disse som møtte ved forretningen.

Derefter beskrives de utskilte bruk med tilliggelser og 20 aug.
herligheter, delelinjerne og saavidt mulig deres retning og de Nr. 2.
benyttede delemerker. Grænserne mot naboeiendomme blir ikke
at beskrive, dersom disse eiere ikke er tilstede og samtykker i
beskrivelsen. Dokumentet maa ogsaa indeholde fornøden bevid-
nelse om de i § 5 nævnte forhold, bl. a. om, at nyt fællesskap
ikke er stiftet og om de utskilte deles hensigtsmæssige form.
Derefter anføres de for hvert bruk bestemte nye skyldbeløp.

Tilslut erklærer mændene, at de har utført forretningen
etter bedste skjønn og overbevisning i henhold til avlagt ed,
eller, om nogen ikke har avlagt eden, da under eds tilbud.

Hvis det ikke opplyses eller fra nogen av parterne paastaaes
at være truffet avtale om, hvem der skal bære omkostningene
ved forretningens avholdelse, skal mændene i forretningen indta
bestemmelse om, hvorledes omkostningene skal fordeles mellem
parterne.

§ 9. Den skriftlige forretning skal formanden eller den av
mændene, som disse bestemmer, snarest mulig indlevere til
sorenskriveren til tinglysning. Finder sorenskriveren, at forret-
ningen ikke er avholdt eller forfattet, som loven fordrer, negter
han tinglysning og tilbakeleverer forretningen til berigtigelse av
mændene, hvis da ikke mangelen er av den slags, som kan ret-
tes paa stedet av nogen møtende skylddelingsmand alene. Naar
sorenskriveren antar forretningen til tinglysning, gir han den sin
daterte paategning derom.

Ved tinglysningen gir sorenskriveren i sin paategning op-
lysning om de nye bruks gaards- og bruksnummerbetegnelse.

§ 10. Skylddeling til utskillelse av arbeiderbruk (lov nr. 6
av 9 juni 1903) kan parterne forlange utført uten særskilt be-
taling av de 3 av arbeidskomitéens medlemmer, som efter nævnte
lovs § 17 takserer bruket.

Iøvrig kommer reglerne for almindelige skylddelingsforret-
ningers avholdelse og tinglysning til anvendelse.

§ 11. I distrikter, hvor tvungen opmaaling og kartlæg-
ning av tomter er eller herefter blir indført, kan parterne for-
lange skylddelingen, uten særskilt godtgjørelse, utført i forbindelse
med kartforretningen av opmaalingschefen og hans to kart-
vidner, naar disse sidste har de for skylddelingsmænd foreskrevne
betingelser.

Iøvrig kommer reglerne for almindelige skylddelingsforret-
ningers avholdelse og tinglysning til anvendelse.

§ 12. Ved skylddelinger, som avholdes i forbindelse med
eller efter offentlig eller stadfæstet mindelig utskiftning, kommer
bestemmelserne i utskiftningsloven av 13 mars 1882 §§ 99—
102 til anvendelse.

§ 13. De i §§ 1—11 omhandlede forretninger kan av

20 aug. enhver vedkommende paa-ankes til overskjøn, forsaavidt angaar Nr. 2. skyldansættelsen og den efter § 7 foretagne deling.

Overskjønsforretningen maa begjæres senest inden 3 maanedes fra første forretnings tinglysning.

Overskjønsforretningen avholdes paa aastedet av 5 skylddelingsmænd, som opnævnes av sorenskriveren (fogden).

Omkostningene ved forretningen bæres av den, som har forlangt den, om overskjønnet gaar ham imot. Hvorvidt dette er tilfældet, avgjøres av mændene. Ellers deles omkostningene mellem parterne efter mændenes bestemmelse.

Forretningen tinglyses.

§ 14. Skulde det efter en skylddelingsforretnings tinglysning vise sig, at forretningen er aabenbar uriktig eller lider av væsentlige mangler, kan vedkommende regjeringsdepartement foreta de fornødne berigtigelser eller i tilfælde sætte forretningen helt ut av kraft og paaby ny forretning.

Kapitel 2.

Nyskyldlægning.

§ 15. Nyskyldlægning til matrikelens forøkelse maa ikke finde sted uten forhaands indhentet samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement. At saadant samtykke foreligger, paasees av sorenskriveren inden forretningens antagelse til tinglysning.

Forretningen avholdes efter reglerne for almindelige skylddelingsforretninger av 3 mænd, opnævnt av lensmanden. Dog kan vedkommende regjeringsdepartement eller eieren forlange forretningen bestyret av sorenskriveren.

Skylden bestemmes under sammenligning med skyldforholdene i det øvrige distrikt.

§ 16. Nyskyldlægning av arbeiderbruk kan foretages av de 3 av arbeidskomitéens medlemmer, som takserer bruket, se § 10.

§ 17. Omkostningene ved nyskyldlægning bæres av den, som har forlangt den.

§ 18. Om tinglysning og paa-anke til overskjøn av nyskyldlægningsforretning kommer de ovenfor givne almindelige regler til anvendelse.

Kapitel 3.

Avtak og utslettelse av matrikelen.

§ 19. Forretning til nedsættelse av en eiendoms matrikel-skyld (avtakforretning) kan forlanges av eieren eller det offentlige, naar eiendommens værdi ved skred, elvebrud eller anden skade er blit forringet, eller naar herligheter, som er tat i be-

tragtning ved eiendommens matrikulering, er bortfaldt eller har mistet sin værdi. 20 aug. Nr. 2.

§ 20. Forretningen avholdes under sorenskriverens bestyrelse av 3 av lensmanden opnævnte skyldsætningsmænd.

I forretningen beskrives den lidte skade eller værdiforringelse, hvorefter mændene bestemmer det avtak i skylden, som bør tilstaaes enten for bestandig eller for et bestemt antal aar, eftersom værdiforringelsen skjønnes at være varig eller bare forbigaaende.

Forretningen maa ikke tinglyses, før den er godtat av vedkommende regjeringsdepartement.

Utgiftene ved forretningen bæres av den, som har forlangt den.

Om paa-anke til overskjøn gjælder de ovenfor givne almindelige regler, dog saaledes at overskjønnet avholdes under sorenskriverens bestyrelse.

§ 21. Nedlagte rydningspladser i statsalmenninger og jord, som ved ekspropriation eller frivillig overdragelse utlægges til kirkegaard, offentlig vei eller lignende, kan ved vedkommende regjeringsdepartements bestemmelse utslettes av matrikelen. Det samme gjælder grund, som erhverves for anlæg, som er fritat for offentlige skatter. Den for utslettelsen nødvendige skylddeling bekostes av eieren.

Vedkommende regjeringsdepartement kan ogsaa tillate utslettet av matrikelen eiendom, som godtgjøres at være værdiløs, naar den er forlatt (derelinkvert) av eieren, eller han samtykker i utslettelsen.

§ 22. Eiendom, hvis skyld efter foregaaende paragraf er utslettet, kan med vedkommende regjeringsdepartements samtykke igjen optages i matrikelen med sin tidligere skyld uten avholdelse av skyldlægningsforretning, naar de forhold, som begrundede utslettelsen, ikke længer er tilstede, og skylden ikke findes at staa i misforhold til eiendommens nuværende værdi.

Kapitel 4.

Sammenføring.

§ 23. Særskilt skyldlagte bruk, som efter lensmandens attest ligger i samme herred og sogn, grænser umiddelbart til hverandre og har samme eier, kan forlanges sammenføiet til ett bruk i panteregister, kassebok og matrikelen, naar alle rettighetshavere samtykker deri. Eierens og rettighetshavernes erklæring om sammenføring tinglyses uten betaling, hvorefter sorenskriveren underretter amtskassereren (fogden).

Saaledes sammenfødte bruk kan ikke igjen adskilles uten skylddelingsforretning.

20 aug. Tilsvarende regler skal ogsaa gjælde for sammenføring av Nr. 2. skyldlagte bruksrettigheter med den eiendom, som de tilligger.

Kapitel 5.

Bruks navn.

§ 24. Hvert nyt bruk, som fremkommer ved skylddeling eller nyskyldlægning, bør av eieren gives særskilt navn, som anføres i forretningen.

Bruksnavn kan forandres efter eierens skriftlige erklæring, som tinglyses særskilt eller indtages i tinglyst hjemmelsbrev paa eiendommen.

Kapitel 6.

Forskjellige bestemmelser.

§ 25. Skjøte, makeskiftebrev eller andet hjemmelsdokument paa del av matrikulert eiendom maa i intet tilfælde tinglyses, før skylddelingsforretning er avholdt.

Hjemmelsdokument paa stedsevarende bruksret eller herlighet i matrikulert eiendom (se § 6) maa heller ikke tinglyses, før skylddelingsforretning er avholdt, medmindre det ved attest fra 2 troværdige mænd godtgjøres, at den bruksret eller herlighet, som overdrages, er uten betydning for skyldforholdet.

Samme regel skal gjælde, naar bruksret, som er indbefattet i den herskende eiendoms skyld, og som ikke paa forannævnte maate godtgjøres at være uten betydning for skyldforholdet, avløses eller opgives til fordel for den tjenende eiendom.

Angaar hjemmelsdokumentet bare en sameie-andel i en særskilt skyldsatt eiendom eller bruksret, kommer ovenstaaende regler ikke til anvendelse.

Hjemmelsdokument paa tidligere umatrikulert eiendom maa ikke tinglyses, før nyskyldlægningsforretning er avholdt.

§ 26. Sorenskriveren har i den utstrækning, som vedkommende regjeringsdepartement bestemmer, at indsende opgaver over alle tinglyste skylddelings-, nyskyldlægnings- og avtaksforretninger saavelsom over sammenføringer av bruk og forandringer av bruksnavn.

§ 27. Mændene tilkommer betaling efter lov nr. 9 av 6 august 1897 § 90. Varer en forretning efter § 7 lenger end 3 dage, tilkommer hver av mændene for de overskytende dage kr. 3,20 pr. dag. Dog tilkommer mændene ingen særskilt betaling for skylddelinger og nyskyldlægninger i henhold til nærværende lovs §§ 10 og 16.

Lensmanden tilkommer for mandsopnævnelse kr. 1,50 og for tilsigelse og varsel til part eller nabo betaling efter sportelovens § 117.

Sorenskriveren tilkommer for reise til bestyrelse av nogen 20 aug.
i §§ 15 og 20 nævnt forretning vanlig skyss- og kostholdsgodt- Nr. 2.
gjørelse av statskassen. For forretningen og dens berømmelse
betales efter sportellovens §§ 2 og 3.

For tinglysning av skylddelings- og nyskyldlægningsforret-
ninger, som ikke angaar arbeiderbruk (lov nr. 6 av 9 juni
1903 § 43), betales til statskassen:

Kr. 2,00, naar det utskilte eller nyskyldlagte bruk ikke
faar høiere skyld end 50 øre,

kr. 5,00, naar det ikke faar høiere skyld end 1 mark, og

kr. 10,00, naar det faar høiere skyld end 1 mark.

Utskilles under én forretning fra samme eiendom flere end
ett bruk, betales for hvert av de flere bruk et tillæg av
kr. 1,00.

Utskilles ett bruk fra flere eiendomme, kan dette ogsaa ske
som én forretning.

For tinglysning av overskjøn paa skylddelings- og nyskyld-
lægningsforretning betales kr. 3,00.

For tinglysning av avtaksforretning eller overskjøn paa
saadan betales intet.

§ 28. Denne lov træder i kraft fra 1 januar næste aar.

Fra samme tid ophæves følgende lovbestemmelser:

Forordning om skattnes paabud av 13 december 1746
VI 4 post § 4 8vo.

Forordning angaaende hvorledes landeiendommene maa ad-
skilles av 18 december 1764.

Forordning betræffende jordeiendommers deling i Norge av
8 december 1813.

Lov angaaende en ny matrikel av 17 august 1818 § 42.

Lov angaaende skattevæsenet av 26 august 1833 § 11,
1ste led.

Lov om delings- og skyldsætningsforretninger av 28 mai
1845.

Lov om lagrettesmænd av 28 august 1854 § 19 b.

Lov angaaende delings- og skyldsætningsforretninger av
8 januar 1866.

Lov om bruks sammenføring m. v. av 15 juni 1878.

Lov om utskiftning av 13 mars 1882 § 103.

Lov indeholdende tillæg til lovgivningen om matrikulering
og skyldsætning av 4 juli 1884.

Lov om betaling for offentlige forretninger av 6 august
1897 § 13.

Lov indeholdende forandringer i lovgivningen om skyld-
sætnings- og matrikelvæsenet av 17 februar 1900.

20 aug. Lov indeholdende forandring i lov om arbeiderbruk- og
Nr. 2. boliglaan av 24 mai 1907 § 17 sidste avdeling (8de—11te
punktum).

Ti har Vi antat og bekræftet, ligesom Vi herved antar
og bekræfter denne beslutning som lov under Vor haand og
rikets segl.

Git paa Kristiania Slot den 20 august 1909.

Haakon.

(L. S.)

Gunnar Knudsen.

Hesselberg

20 aug.

Kongelig resolution

av 20 august.

I henhold til lov av 17 juni 1869 om politivedtægter for
rikets kjøpstæder meddeles stadfæstelse paa en av Fredrik-
stad formænd og repræsentanter under 4 mars og 5 juli 1909
fattet beslutning om tillæg til byens politivedtægt,
indeholdende forskrifter for bruk av motorvognen.

Tillægget er saalydende:

Forskrifter

for bruk av motorvognen i Fredrikstad.

I. Almindelige bestemmelser.

§ 1. Kjørsel med motorvognen paa gater, veier eller pladser
inden byens grænser er forbudt, saalænge ikke tilladelse dertil er
erhvervet.

Saadan tilladelse meddeles av politimesteren efter derom
av vedkommende eier indgit skriftlig andragende.

Tilladelsen kan ved brud paa vedtægten naarsomhelst til-
bakekaldes.

§ 2. Et i henhold til § 1 indgit andragende skal inde-
holde oplysning om:

1. Motorsystemet (damp, elektrisitet, bensin o. s. v.) samt
fra hvilken fabrik vognen er levert.
2. Vognens største længde og bredde samt vegt (jfr. § 9).

For vogner, der veier mer end 2500 kg., derhos opgave
over maksimalbelastning pr. aksel.

3. I hvilket øiemed motorvognen agtes benyttet (egen bruk,
passagerbefordring, godsbefordring o. s. v.).

4. Forsaavidt der agtes oprettet regelmæssig motorvogndrift 20 aug. for befordring av passagerer eller gods, opgives de gater eller veier, der agtes trafikert, samt den paatænkte rute.

§ 3. Tilladelsen, hvortil kan knyttes nærmere vilkaar, saasom fastsættelse av det antal personer, som til enhver tid skal benyttes til vognens betjening, fastsættelse av gater eller strøk i byen, hvori motorvogner ikke tillates benyttet, og fastsættelse av en mindre maksimalkjørehastighet end i almindelighet bestemt, gives ikke for længere tid end ett aar og er betinget av, at eieren stadig holder vognen i forsvarlig og farefri stand og gjælder kun, saalænge vognen har samme eier.

Der kan i tilladelsen fastsættes en kortere gyldighetsfrist end ett aar.

§ 4. Forinden tilladelsen gives, skal vognen være prøvet og godkjendt paa saadan maate, som politimesteren bestemmer. Den kan ogsaa senere naarsomhelst forlanges besigtiget. De med besigtigelsen og fornøden kontrol forbundne utgifter utredes av motorvognens eier.

§ 5. Tilladelsen indføres i en dertil bestemt bok, der under driften skal have tilstede for til enhver tid paa forlangende at kunne forevises.

§ 6. Hvis vognen skifter eier maa ny tilladelse indhentes.

§ 7.

a) Følgende bestemmelser i Fredrikstad politivedtægter skal finde tilsvarende anvendelse for motorvogner:

Paa offentlige gater maa forspændte vogner kun holde paa steder, hvor de ikke stanser færdsel, og altid saa langt til siden av kjørebanen som mulig. Paa stensat overgang over ikke brolagt gate eller vei maa de ikke holde. De maa ikke ta holdeplads uten paa de dertil av politiet anviste steder. Naar vogner til brylluper, begravelser, baller, teaterforestillinger eller andre anledninger samles i større mængde paa offentlig gate, skal de holde efter politiets nærmere anvisning og ved til- og frakjørsel følge den av dette betegnede vei og orden. Politiet kan ved særegne leiligheter helt eller tildels forby kjørsel i enkelte gater. Kjørende og ridende er pligtige at iagttage behørig forsigtighet, hvilket især gjælder, naar der kjøres eller rides omkring gatehjørner eller i gateoverskjæringer. Ut og ind av porter eller andre utkjørsler fra gaard, over torv i torvtiden samt paa andre steder, hvor mange mennesker er samlet, maa der kun kjøres og rides i skridt. Ingen maa kjøre eller ride paa fortaug eller gangsti. Kjøreredskaper med læs skal være forsvarlig læsset, saa at de ikke er utsat for veltning eller for at det paalæssede

20 aug. falder av, eller at der iøvrig ved kjørselen bevirkes skade eller ulempe.

Kjørende og ridende skal i regelen holde sig til den side av gate eller vei, som er paa deres høire haand. Naar de møter hinanden skal de hver især vike av til høire. Tomme vogner viker med fuldt spor, om pladsen tillater det. Kjørsel forbi en forankjørende vogn sker til venstre. Ingen maa kjøre eller ride imot eller ind i troppeavdelinger, liktog eller andre processjoner, men enhver skal vike av veien for samme og, naar passagen er trang, holde stille saalænge til toget er passert. Der maa heller ikke kjøres eller rides forbi saadanne tog, medmindre det kan ske uten ulempe for de deri deltagende.

b) Naar et kjøretøi er stanset paa den ene side av gaten er det forbudt at stanse med motorvogn paa den likeoverfor liggende del av gatens anden side, saafremt mellemrummet ikke gir tilstrækkelig plads til uhindret kjørsel med 2 kjøretøier ved siden av hinanden.

Dette forbud gjælder dog ikke for den tid, som med nødvendighet medgaar til indstigning eller utstigning av motorvogner.

II. Specielle bestemmelser.

§ 8. Vognens maskineri skal med lethet kunne kontrolleres og maa være anordnet paa saadan maate, at passagerer, betjening eller trafikerende paa veien ikke utsættes for fare. Maskindelene maa være konstruert og funksjonere saaledes, at der ikke utslippes noget stof, der kan foraarsake ildebrand eller eksplosion. Apparaterne maa desuten funksjonere med mindst mulig støi og larm, være sig ved utstrømning av damp, røk eller lignende.

§ 9. Vognens dimensioner og vekt maa i intet tilfælde overskride:

1. Bredder mellom dens mest fremspringende dele 1,85 m.
2. Længde mellom dens mest fremspringende dele 4,70 m.
3. Totalvekt med passagerer, gods og beholdninger 4000 kg.

Der forbeholdes adgang til senere at gi saadanne lempninger eller skjærpelser til disse bestemmelser, som maatte findes forsvarlige eller nødvendige.

§ 10. Hjulringene skal bestaa av gummi eller lignende bløtt materiale og skal, naar vognen lastet veier ikke over 2000 kg., være mindst 8 cm. brede, og naar den veier mer, mindst 10 cm. brede.

§ 11. Vognen skal være saaledes indrettet, at den kan kjøres i skarpe kurver og med lethet kunne vendes og maa,

naar den ulastet veier over 300 kg., kunne drives saavel for- 20 aug.
over som bakover.

§ 12. Enhver motorvogn skal være forsynt med:

- a) To av hinanden uavhengig virkende bremseapparater, hvorav hvert enkelt skal ha saadan styrke, at vognen kan stanses med en bremse paa 2 vognlængder, selvom maskinen gaar med fuld kraft.
- b) Signalthorn, hvormed lydelig signal kan gives.
- c) To lygter, en paa hver side foran, der viser sterkt hvitt lys forover og til siden samt en lygt bak, der viser rødt lys bakover.
- d) En indretning, der kan forhindre, at uvedkommende kan igangssette vognen i førerens fravær.
- e) Nummerskilt fæstet baktill paa vognen med angivelse av vognens registreringsnummer og hjemsted. Tal og bokstaver paa skiltet maa være henholdsvis mindst 12 og 6 cm. høie.
- f) Endvidere kan politimesteren forlange, at vognen skal være forsynt med kontrolapparat til bestemmelse av kjørehastigheten samt stoppegaffel for vogner, der ulastet veier mer end 700 kg. Stoppegaffelen skal kunne utløses og opheftes av vognføreren fra styrepladsen.
- g) Tilhængervogn tillates som regel ikke.

§ 13. Ingen maa kjøre en motorvogn, medmindre han har erholdt politimesterens tilladelse til at kjøre vedkommende vogn, og skal han meddeles sertifikat, der forsynes med hans fotografi, hvilket stadig skal medhaves under farten for paa forlangende til enhver tid at kunne forevises.

§ 14. Før end saadant sertifikat utstedes skal søkeren paa den maate, som politimesteren bestemmer, ha godtgjort, at han har fuldt kjendskap ti vognens maskineri, og at han har tilstrækkelig øvelse til hurtig og sikkert at manøvrere vognen.

§ 15. Personer under 21 aar kan ikke erholde førercertifikat. Forat kunne erholde tilladelse til at kjøre motorvogner, bestemt for offentlig passagertrafik, utkræves, at vedkommende er 25 aar.

§ 16. Certifikatet kan av politiet naarsomhelst tilbakekalles.

§ 17. Vognen skal være saaledes konstruert, at føreren ikke hindres i sin utsigt.

Under farten skal føreren iagttå den største forsigtighet og jevnlig varsle med signalthornet, — alt eftersom omstændighetene kræver det.

Signalthorn skal benyttes, naar gatekryds eller skarpe svinger skal passeres samt under større kjørende eller gaaende trafik.

20 aug. Naar kjørende, ridende eller husdyr av nogen art møtes eller skal passerer, skal føreren itide signalisere. Viser dyrene tegn til skræk, eller hvis de møtende derom gjør tegn, varsler med rop eller lignende, skal farten sagtnes og om fornødiges vognen og efter omstændighetene ogsaa maskinen helt stanses, indtil vedkommende er kommet paa betryggende afstand.

§ 18. Den største tillatte kjørehastighet skal i almindelighet være:

- a. for vogner, der lastet veier indtil 2000 kg., 15 km. i timen.
- b. for vogner, der lastet veier fra 2000 til 4000 kg., 12 km. i timen.

Paa steder, hvor utsigten ikke er fri, i svinger samt utover sterke stigninger, skal hastigheten reduceres. — I mørke og taake maa der likeledes kjøres langsomt og stadig signaliseres. Desuten skal da alle lygter være tændt.

Under almindelige veirforhold skal lygterne tændes i skumringen.

§ 19. Politiets funktionærer skal naarsomhelst ha adgang til at kontrollere kjørehastigheten.

§ 20. Under kjørselen maa føreren ikke overlate styringen til nogen anden, der ikke har førercertifikat, og heller ikke forlate vognen under stansning, medmindre han har tat alle fornødne forføjninger til forebyggelse av eksplosion, ubetimelig igangsættelse o. l. Det er likeledes forbudt at la den paa vognen virkende motor arbeide, naar føreren forlater vognen.

§ 21. Forsaavidt motorvogner tillates anvendte til vognmandstrafik fra holdeplads inden byen, er de til enhver tid gjældende regler for vognmandstrafikken anvendelige, saafremt noget motsat ikke er bestemt.

§ 22. Indtræffer nogen ulykke, skal melding derom straks avgives til politiet, og maa der snarest mulig sørges for, at færdselen ikke hindres.

§ 23. Overtrædelse av ovenstaaende regler straffes i henhold til straffelovens § 339,2 med bøter fra 1 til 5000 kroner, forsaavidt ingen anden strengere lovbestemmelse kan bringes i anvendelse.

20 aug.

Kongelig resolution

av 20 august.

I medhold av § 6 i lov om vernskogens bevarelse og mot skogens ødelæggelse m. v. av 8 august 1908 meddeles approbation paa de av herredsstyret for Tysfjord herred, Nordlands amt, i møte den 27 januar 1909 besluttede vedtægter

mot skogens ødelæggelse inden herredet, — dog med 20 aug. nogen forandringer.

De approberte vedtægter er saalydende:

§ 1. Aavirke til salg eller industriel produktion av bar-trær, som 4 meter fra høieste rot holder mindre tvermaal uten-paa barken end 15 cm. paa bredeste kant, er forbudt.

§ 2. Av bjerk maa til salg eller industriel produktion ikke hugges mindre trær end dem, der ved avhugget — 15 cm. fra roten — har et tvermaal av 13 cm. Næver- og barkflek-ning paa staaende trær er forbudt.

§ 3. Uten hinder av nærværende vedtægter kan hugges:

- a. Tørre og vindfældte trær.
- b. Trævirke til husbehov eller gaardsfornødenhet for den eien-dom, under hvilken skogen er matrikulert, eller til fyldest-gjørelse av bruksret, som maatte tilkomme nogen som eier eller bruker av jordeiendom, dog saaledes, at der maa staa igjen mindst 25 — fem og tyve — veksterlige, levedygtige trær pr. ar.

§ 4. Undertrykte, snebrutte eller øiensynlig beskadigede trær samt trær paa steder, hvor skogen staar saa tæt, at ut-tyndning er paakrævet, kan efter utblinkning av opsynsmanden hugges, selv om trærne ikke holder de i §§ 1 og 2 nævnte dimensioner, dog skal utblinkning finde sted, kun forsaavidt bar-trær angaar. Opsynsmanden paaslaar trærne merke paa rot og stamme med en av herredsstyret godkjendt blinkøks.

§ 5. Ved hugsten maa det iagttages, at der stubbes lavest mulig, og at de igjensatte stubber under ingen omstændighet er høiere end 15 cm. Ved hugst av løvtrær maa desuten paasees, at stubben gives en skraa og mest mulig fin hugstflate, samt at de omkring de fældte trær staaende unge skud mindst mulig beskadiges.

§ 6. Herredsstyret inddeler herredet i det fornødne antal opsynsmandskredser og ansætter for hver av disse en opsynsmand, for hvem der utfærdiges fornøden instruks, og hvis løn utredes av herredskassen mot lovbestemt refusion av statskassen, dog saaledes, at skogeier og bruks- eller hugstberettiget pligter at yde den opsynsmand, som utfører utblinkning, utvisning eller andet lignende arbeide for ham i skogen, betaling for utført arbeide.

§ 7. Overtrædelse av nærværende vedtægter straffes efter den almindelige borgerlige straffelov av 22 mai 1902 § 339.

20. aug.

Kongelig resolution

av 20 august.

I medhold av lov om fredning av ferskvandsfisk av 30 mai 1894 § 1 gjøres følgende forandring i de ved høieste resolutioner av 14 juni 1892 og 19 juli 1898 fastsatte fiskeriregler for Vang og Furnes herreder i Hedemarkens amt:

Post II a i de for Vangs herred gjældende regler, jfr. post III i reglerne for Furnes herred, skal herefter lyde:

Fra og med 1 september til og med 14 oktober skal alt fiskeri være forbudt.

Nærværende resolution træder i kraft straks.

Utgiver: Fred. T. Salicath.

Grøndahl & Søns boktrykkeri. Kristiania.